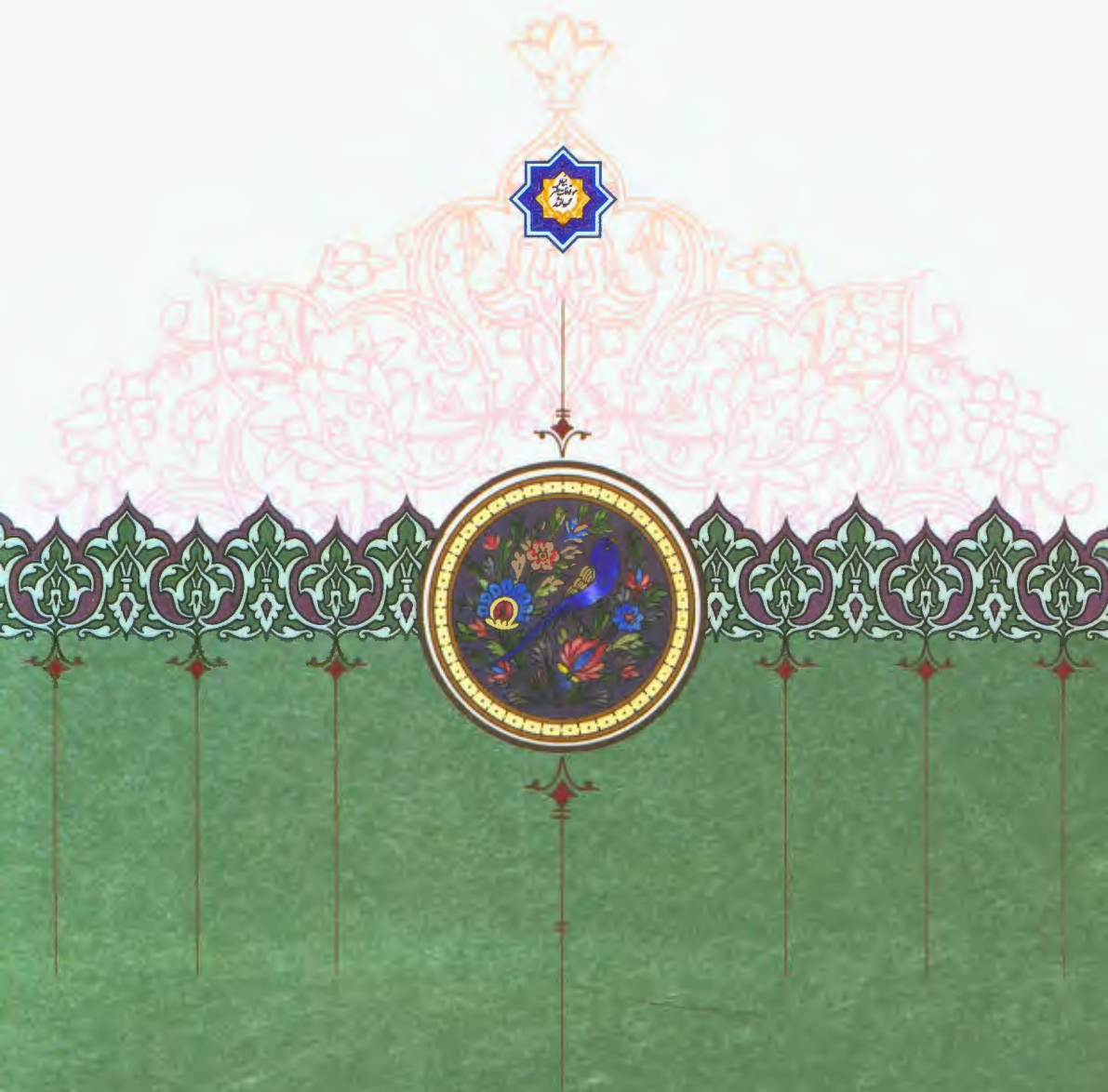

نامهٔ بختیار

مقالات، ترجمه‌ها و یادداشت‌های دکتر مظفر بختیار

به کوشش
حمید رضایی

نامهٔ بختیار

مقالات، ترجمه‌ها و یادداشت‌های دکتر مظفر بختیار

دکتر مظفر بختیار

به کوشش

دکتر حمید رضایی

مجموعه انتشارات
ادبی و تاریخی
موقوفات دکتر محمود افشار

[۷۴]

گنجینه کلیات و مقالات

هیئت گزینش کتاب و جایزه

دکتر سید مصطفی محقق داماد - دکتر محمد رضا شفیعی کدکنی - دکتر زاله آموزگار - دکتر جلال خالقی مطلق
دکتر حسن انوری - دکتر فتح الله مجتبایی - دکتر محمود امیدسالار - کاوه بیات
دکتر محمد افشین وفایی (مدیر انتشارات)

درگذشتگان

ایرج افشار - دکتر سید جعفر شهیدی - دکتر جواد شیخ الاسلامی - دکتر اصغر مهدوی - دکتر یحیی مهدوی

نامهٔ بختیار

(مقالات، ترجمه‌ها و یادداشت‌های دکتر مظفر بختیار)

دکتر مظفر بختیار

دکتر حمید رضایی (عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور)	به کوشش
کاوه حسن بیگلر	گرافیسٲ، طراح و مجری جلد
بیوک رضایی	حروفچینی و صفحه‌آرایی
کوثر آزاده	لیتوگرافی
حقیقت	چاپ متن
۱۱۰۰ نسخه	صحافی
تابستان ۱۳۹۹	تیراژ
	چاپ اول

ناشر

انتشارات دکتر محمود افشار

خیابان ولی عصر، بالاتر از چهارراه پارک‌وی، خیابان عارف‌نسب، کوی لادن، شمارهٔ ۶

تلفن: ۲۲۷۱۷۱۱۴ دورنما: ۲۲۷۱۷۱۱۵

با همکاری انتشارات سخن

خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان وحید نظری، پلاک ۴۸

تلفن: ۵-۶۶۹۵۳۸۰۴ دورنما: ۶۶۴۰۵۰۶۲

تلفن تماس برای تحویل کتاب در تهران و شهرستان‌ها

۵-۶۶۹۵۳۸۰۴

شورای تولیت

متولیان مقامی

رئیس مجلس - رئیس دیوان عالی کشور - وزیر فرهنگ (وزیر آموزش و پرورش)
وزیر بهداشت (وزیر بهداشت و درمان و آموزش پزشکی) - رئیس دانشگاه تهران (یا معاونان اول هر یک از این پنج مقام) (طبق ماده ۲ وقفنامه)

متولیان منصوب و منسوب

دکتر سید مصطفی محقق داماد (رئیس شورا) - دکتر محمد رضا شفیعی کدکنی (جانشین: دکتر محمد اسلامی - بازرس)
سید محمود دعایی - دکتر احمد میر - ساسان دکتر افشار - آرش افشار (بازرس)

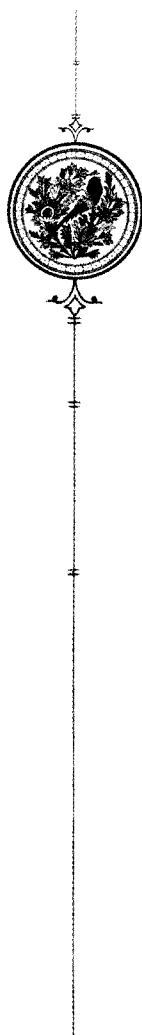
هیئت مدیره (منتخب شورای تولیت)

دکتر سید مصطفی محقق داماد (رئیس هیأت مدیره) - ابراهیم ابراهیمی (نایب رئیس هیئت مدیره، معاون قضائی دیوان عالی کشور)
دکتر محمد افشین وفاپی (مدیر عامل) - معصومه پاکراد (خزانه دار)

درگذشتگان

دکتر مهدی آذر - حبیب الله آموزگار - دکتر جمشید آموزگار
ایرج افشار، سرپرست عالی و بازرس (منصوب واقف، از ۱۳۶۳-۱۳۸۹) - مهر بانو دکتر افشار - مهندس نادر افشار
بهروز افشار یزدی - دکتر سید جعفر شهیدی، رئیس هیأت مدیره (از ۱۳۶۳ تا ۱۳۸۳) - دکتر جواد شیخ الاسلامی - اللهیار صالح
دکتر منوچهر مرتضوی - دکتر اصغر مهدوی - دکتر یحیی مهدوی - دکتر علی محمد میر - دکتر محمد علی هدایتی

فهرست مطالب

۱۷	مقدمه
۲۱	زندگی نامه دکتر مظفر بختیار
۲۵	سالشمار زندگی دکتر مظفر بختیار
۲۹	فهرست تألیفات دکتر مظفر بختیار
۳۹	رسائل کهن
۴۱	المقصد الجلیل فی علم الخلیل
۵۳	کتاب اصطلاح الصوفیة
۷۱	رساله ای در شرح حال جلال الدین دوانی
۸۱	ترجمه کهن لامیة العجم
۹۹	کتابچه خاطرات حسینقلی خان ایلخانی
۱۳۱	تحقیقات ادبی و تاریخی
۱۳۳	زندگانی استاد مؤیدالدین طغرابی اصفهانی
۲۰۹	معتزله
۲۱۹	فارسی در چین
۲۲۵	دهخدا در میان بختیاری ها
۲۴۹	فخرالدوله، نویسنده کتاب امیر ارسلان
۲۹۵	میرزا احمد نقیب الممالک، داستان پرداز امیر ارسلان

۳۲۳	 شرع و شعر
۳۳۵	 نامهٔ فتح‌علی شاه قاجار به مرحوم میرزای قمی
۳۴۳	 گزارش‌های سیاسی مأمور ایران از هند
۳۵۹	 نام‌نوشتهٔ سلطان محمد خدابنده
۳۷۳	 کتاب‌آرایی
۳۷۵	 آثار خوشنویسی در گنجینهٔ کتابخانهٔ مرکزی
۴۱۵	 مجموعهٔ آثار رضا عباسی
۴۶۰	 سفرنامهٔ حاج سیاح
۴۸۹	 سند اجازه در خوشنویسی
۴۹۹	 کتاب‌آرایی هزارویک شب
۵۱۳	 خوشنویسی، هنر مقدس
۵۳۷	 چهرهٔ شیخ بهائی و میرفندرسکی
۵۴۱	 ترجمه‌ها
۵۴۳	 لفظ ادب
۵۸۳	 هیاطله
۵۹۵	 کمان‌گروههٔ فتوت
۶۱۳	 نسیم سبز علف
۶۳۳	 مزار صحابه در استانبول
۶۳۷	 وفیات
۶۳۹	 درگذشت محمدعلی معیری
۶۵۷	 گو چنگ
۶۶۵	 خوانگ جو
۶۸۵	 دکتر حمید زرین‌کوب

پیشگفتارها.....	۶۸۹
تاریخ سرگذشت مسعودی.....	۶۹۱
سفرنامهٔ نایب‌الصدر شیرازی.....	۶۹۹
تاریخ ایل بختیاری.....	۷۰۵
گنجینهٔ مثل‌های بختیاری.....	۷۲۱
چین‌نامه.....	۷۲۷
شاعر ستایشگر زیبایی و زندگی.....	۷۳۷
کتابشناسی و معرفی کتاب.....	۷۴۵
فرهنگ چینی به فارسی.....	۷۴۷
مهمانی واژه‌ها.....	۷۵۹
بررسی چند کتاب.....	۷۶۵
چند کتاب در زمینهٔ زبان و ادبیات فارسی به زبان چینی.....	۷۷۷
شکسته‌نویسی و شکسته‌خوانی.....	۷۸۱
دستور جمع‌آوری کتابچهٔ میرزا حسین.....	۸۰۵
گفتگوها.....	۸۰۹
زندگی و شعر سون‌شوان.....	۸۱۱
خوشنویسی ایران و چین.....	۸۱۷
فهرست‌ها.....	۸۲۵
فهرست نام کسان.....	۸۲۷
فهرست نام اماکن.....	۸۵۷
فهرست نام طوایف، مدنیات.....	۸۶۵
فهرست نام کتاب‌ها و مجلات.....	۸۷۱

مقدمه

دکتر مظفر بختیار ورای برتری در فضل و دانش در زمره استادانی بود که در منش و اخلاق نیز یگانه‌اند. توأم شدن اخلاق و علم از وی شخصیتی برجسته ساخته بود. آگاهی و تسلط بی‌نظیر او بر غالب حوزه‌های فرهنگ و ادب ایران، ادبیات عرب و فرهنگ و ادبیات چین و نیز اطلاعات گسترده‌ی وی از برخی دقائق هنرها و فنون مختلف مانند نگارگری، عکاسی، کاغذسازی، صحافی، صنعت چاپ و به‌ویژه خوشنویسی چنان بود که متخصصان و اهل فن را نیز به اعجاب وامی‌داشت. این آگاهی‌ها و اطلاعات در آثار و مقالات مختلف انتشار یافته‌ او به‌روشنی دیده می‌شود و البته بخش عمده‌ای از آن هنوز به چاپ نرسیده است.

بیان اهمیت و اعتبار آثاری چون *ایران پل فیروزه*، *مرقع‌نی‌نامه جامی* و *میرزا غلامرضا اصفهانی و بررسی‌نامه نسخه‌های خطی فارسی در چین* که نشان‌دهنده این تسلط و اشراف است در این مختصر نمی‌گنجد؛ اما درباره پژوهش‌های گردآمده در این مجموعه باید گفت برخی از این مقالات رساله‌ای مستوفی و کامل در حوزه خود محسوب می‌شود؛ مانند زندگانی استاد مؤیدالدین طغرانی اصفهانی که محققانه‌ترین و مفصل‌ترین تحقیق در این زمینه است و نیز مقاله شکسته‌نویسی و شکسته‌خوانی که در آموزش، فراگیری و شیوه نقد خط شکسته از آثار مهم است و حاوی نکات و

اطلاعات ارزشمندی است، یا مقدمهٔ تاریخ ایل بختیاری که با همهٔ اختصار و کوتاهی راهگشای بسیاری از تحقیقات و پژوهش‌ها در حوزهٔ فرهنگ و ادبیات بختیاری و از نخستین تحقیقات علمی در این زمینه است.

جمع‌آوری مجموعه مقالات و یادداشت‌های استاد از سال ۱۳۷۹ و از همان نخستین دیدار با ایشان آغاز شد و به تناوب تا پایان تحصیل من در دانشگاه تهران ادامه یافت. طی سالهای مختلف نسخه‌هایی از آثار و تألیفات ایشان به‌ویژه آنچه در خارج از ایران منتشر شده بود در اختیارم قرار گرفت. از همین رو فهرستی که از تألیفات استاد در ابتدای مجموعه آمده است دربردارندهٔ همهٔ تألیفات فارسی، عربی، انگلیسی، چینی، اویغوری و نیز ترجمه‌ها، یادداشت‌ها، سخنرانی‌ها و گفتگوهاست. این مجموعه در هشت بخش تنظیم شده است. بخش نخست رسائل کهن، بخش دوم تحقیقات ادبی و تاریخی، بخش سوم کتاب‌آرایی، بخش چهارم ترجمه‌ها، بخش پنجم وفیات، بخش ششم پیشگفتارها، بخش هفتم کتابشناسی و معرفی کتاب و بخش هشتم گفتگوها.

در مجموعهٔ حاضر چند مقاله و رساله برای نخستین بار منتشر می‌شود؛ ازجمله مقالات فخرالدوله نویسندهٔ کتاب *امیرارسلان* و میرزا احمد نقیب‌الممالک داستانپرداز امیرارسلان که هر دو دربردارندهٔ مطالبی نو و تازه و نکاتی دقیق دربارهٔ زندگی این شخصیت‌ها و نیز عصر قاجار است و همچنین کتابچهٔ خاطرات حسینقلی خان ایلخانی با تصحیح استاد که از جهت اطلاعات تاریخی ارزشمند دربارهٔ ایل بختیاری و حوزه‌های گوناگون دیگر اهمیت فراوان دارد.

رسالهٔ خوشنویسی هنر مقدس درحقیقت متن فارسی بخش خوشنویسی کتاب شکوه ایران (*The Splendor of Iran*) است که آن‌هم به زبان فارسی برای نخستین بار در اختیار علاقه‌مندان این حوزه قرار می‌گیرد؛ و نیز شاعر ستایشگر زیبایی و زندگی که مقدمه‌ای است بر ترجمهٔ چینی رباعیات خیام که توسط جان هون‌نین در سال ۱۹۹۱ در پکن انتشار یافت.

در مجموعه حاضر بیشترین مقالات استاد از پژوهش‌های دوران دانشجویی تا سالهای پایان عمر گرد آمده است. علاوه بر مقالات تألیفی برخی از ترجمه‌ها، یادداشت‌ها و گفتگوها نیز آورده شده است. البته از نقل مقالات متعدد کتابشناسی که غالباً در مجله معارف اسلامی منتشر شده بود و نیز مقالات مشترک استاد با دیگر نویسندگان فعلاً صرف نظر گردید. امیدوارم برخی از مقالات انگلیسی، چینی و اوغوری که در اینجا موفق به انتشار آنها نشدم در آینده‌ای نزدیک در مجموعه‌ای همراه با اثر ارزشمند بررسی‌نامه نسخه‌های خطی فارسی در چین انتشار یابد.

در ابتدای این اثر زندگی‌نامه‌ای کوتاه همراه با فهرست آثار و سالشمار زندگی استاد آمده است که غالباً بر اساس خاطرات، یادداشت‌ها و اسناد خانوادگی ایشان نگاشته شده است. در بخش فهرست تألیفات نیز تا آنجا که امکان‌پذیر بود و منابع و یادداشت‌ها یاری می‌کرد فهرست تألیفات منتشرشده ایشان جمع‌آوری گردید. پیش از این زندگی‌نامه‌ای مختصر و بررسی تفصیلی برخی آثار دکتر مظفر بختیار ضمن مجموعه مشاهیر کتابشناسی معاصر ایران منتشر گردیده،^۱ که کوششی درخور و شایسته است.

در پایان بر خود لازم می‌دانم از همه دوستان و عزیزانی که در جمع‌آوری و انتشار این مجموعه مرا همراهی نمودند سپاسگزاری نمایم؛ به‌ویژه فرزندان ارجمند و گرامی دکتر مظفر بختیار، اورمزد و زروان عزیز که در این راه از هیچ کوششی فروگذار نکردند. امید که با توجه و همت ایشان دیگر آثار ارزشمند و درخشان منتشرشده استاد نیز به چاپ برسد.

همچنین از دوست فرهیخته و ارجمندم، دکتر محمد افشین‌وفائی، مدیرعامل محترم بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار یزدی، بسیار سپاسگزارم که زمینه انتشار این اثر را در انتشارات بنیاد موقوفات فراهم آوردند و نکات ارزشمندی را یادآوری کردند. نمونه‌خوانی مقالات این کتاب به عهده کفایت آقای رامین فردای بود. از ایشان

۱. راستی‌پور، مسعود، مشاهیر کتابشناسی ایران: مظفر بختیار، خانه کتاب، تهران ۱۳۹۴.

برای دقتی که در این کار به خرج دادند سپاسگزارم. در پایان لازم است از آقای بیوک رضایی به جهت بردباری، هنرمندی و حسن سلیقه‌ای که در حروفچینی کتاب نشان دادند سپاسگزاری کنم. والحمدلله اولاً و آخراً.

حمید رضایی
تابستان ۱۳۹۸

زندگی نامه دکتر مظفر بختیار

دکتر مظفر بختیار، ادیب، محقق، مصحح، هنرشناس، ایران شناس و چین شناس برجسته در آذر ۱۳۲۲ خورشیدی در اصفهان متولد شد. پدرش منوچهرخان بختیار و مادرش مهین دخت بختیار بود. از سوی پدر نواده فتحعلی خان سردار معظم بختیاری فرزند لطفعلی خان امیرمُفخّم و بی بی کوکب بختیار دختر نصیرخان سردار جنگ و از سوی مادر نواده دوست محمدخان معیرالممالک و میرزا حسن مستوفی الممالک بود. عمارت پدری او در روستای دِزک در چهارمحال و بختیاری قرار داشت. این بنا مدّت دو سال محل اقامت علامه علی اکبر دهخدا بود. علامه با استفاده از کتابخانه همین عمارت، اولین یادداشتهای لغت نامه را فراهم آورد.

دکتر بختیار تحصیلات مقدماتی را در مدارس بهشت آئین، پهلوی و دبیرستان سعدی، ادب و هراتی اصفهان گذراند. در کودکی به دلیل دلبستگی پدر به هنر، با نقّاشی، خوش نویسی و موسیقی آشنا و دمساز شد و البته وجود محافل مرتب ادبی که در منزلشان تشکیل می شد، از مایه های عمده پرورش ذوق هنری او بود. در این محافل هنرمندانی چون استاد جلیل شهناز، استاد حسن کسایی، استاد سارنگ و نقّاشانی چون جواد رستم، عباس پورصفا و عیسی بهادری شرکت می جستند. همچنین استادان دیگری نیز مانند عبدالعلی خان برومند، عباس اقبال، سعید نفیسی، محمود فرشچیان و رضا بهشتی هر از چندی در آن حضور می یافتند.

دکتر بختیار در سال ۱۳۴۱ خورشیدی در رشتهٔ زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران پذیرفته شد و علاوه بر تحصیل در این رشته، در کلاس‌های دانشکدهٔ علوم معقول و منقول نیز حضور یافت و از محضر استادانی چون دکتر سید حسین نصر، دکتر امیرحسن یزدگردی، استاد مجتبی مینوی، سید هادی سینا، سید حسن تقی‌زاده و دکتر امیرحسین آریان‌پور بهره‌مند شد. در دانشکدهٔ ادبیات نیز تا سال ۱۳۴۵ در کلاس‌های استادانی چون بدیع‌الزمان فروزانفر، دکتر ذبیح‌الله صفا، دکتر محمد معین، عبدالحمید بدیع‌الزمانی، دکتر مهدی حمیدی، دکتر حسین خطیبی، دکتر پرویز ناتل خانلری، استاد ابراهیم پورداود، استاد جلال‌الدین همایی، دکتر لطفعلی صورتگر و دیگران شرکت نمود. او علاوه بر این، برخی از متون عربی را نزد استاد محمدتقی جعفری مطالعه نمود و در حوزهٔ کتاب‌شناسی از محضر استاد احمد افشار شیرازی بهره‌ها برد.

دکتر بختیار دورهٔ کارشناسی را در خرداد ۱۳۴۵ به پایان رساند و تا شهریور سال ۱۳۴۷ به تحصیل در دورهٔ کارشناسی ارشد پرداخت. او پس از گذراندن خدمت سربازی در سال ۱۳۵۰ در مقطع دکترا مشغول به تحصیل گردید که تا سال ۱۳۵۵ ادامه داشت. دکتر بختیار پس از ورود به دورهٔ دکترا همزمان به عنوان مربی تمام‌وقت به استخدام دانشگاه تهران نیز درآمد و در دانشکدهٔ ادبیات به تدریس مشغول شد. در این دوره سردبیری نشریهٔ ایران‌شناسی و مدیریت مجلهٔ معارف اسلامی را نیز به عهده داشت. او در فاصلهٔ سال‌های ۱۳۵۲ تا ۱۳۵۵ رئیس مؤسسهٔ انتشارات دانشگاه تهران بود. پس از آن ریاست کتابخانهٔ دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران را به عهده گرفت.

دکتر بختیار در سال ۱۳۵۵ از رسالهٔ دکتری خود با عنوان «همبستگی‌های ادبیات فارسی و عربی در دورهٔ سلجوقی» دفاع کرد. در سال ۱۳۵۶ برای نظارت بر انتشار کتاب ایران‌پل فیروزه به ایتالیا و فرانسه سفر کرد. او در سال ۱۳۶۱ ازدواج نمود. حاصل آن ازدواج دو فرزند به نام‌های «اورمزد» و «زروان» است. پس از آن برای مدت طولانی در کتابخانهٔ مرکزی دانشگاه تهران به تحقیق و پژوهش مشغول شد تا

این که در سال ۱۳۶۹ برای مدت چهار سال به چین رفت و در دانشگاه پکن به تدریس زبان فارسی و پژوهش در حوزه چین‌شناسی پرداخت که حاصل آن آثار متعددی است که به صورت کتاب و مقاله به چاپ رسیده است. او در این دوره به عنوان استاد ممتاز دانشگاه پکن نیز برگزیده شد.

دکتر بختیار بعد از اتمام مأموریت چین، از سال ۱۳۷۷، مدت دو سال به تدریس زبان فارسی در دانشگاه هانکوک کره جنوبی نیز پرداخت. وی پس از بازگشت از سئول علاوه بر تدریس در دانشگاه تهران به تحقیق، پژوهش و انتشار آثارش مشغول بود و تدریس در دانشگاه را تا سال ۱۳۸۸ که بازنشسته شد، ادامه داد.

دکتر مظفر بختیار بیست و سوم مرداد سال ۱۳۹۴ در تهران وفات یافت و در مقبره خانوادگی خود در بهشت زهرا به خاک سپرده شد.

سالشمار زندگی دکتر مظفر بختیار

بیست و هشتم آذرماه، زادروز، اصفهان، بیمارستان مرسلین (مسیحی اصفهان)	۱۳۲۲
کودکستان: کودکستان بهشت آئین.	۱۳۲۸-۲۹
اول دبستان: دبستان بهشت آئین.	۱۳۲۹-۳۰
دوم دبستان: دبستان پهلوی.	۱۳۳۰-۳۱
سوم دبستان: دبستان پهلوی.	۱۳۳۱-۳۲
چهارم دبستان: دبستان پهلوی، دریافت شهادتنامه.	۱۳۳۲-۳۳
پنجم دبستان: دبستان پهلوی.	۱۳۳۳-۳۴
ششم دبستان: دبستان پهلوی، دریافت تصدیق شش ساله ابتدائی.	۱۳۳۴-۳۵
کلاس هفتم: دبیرستان سعدی.	۱۳۳۵-۳۶
کلاس هشتم: دبیرستان سعدی.	۱۳۳۶-۳۷
کلاس نهم: دبیرستان سعدی، رتبه نخست رشته ادبیات استان اصفهان.	۱۳۳۷-۳۸
کلاس دهم: دبیرستان ادب.	۱۳۳۸-۳۹
کلاس یازدهم: دبیرستان ادب.	۱۳۳۹-۴۰
کلاس دوازدهم (ششم ادبی): دبیرستان هراتی، دریافت دیپلم.	۱۳۴۰-۴۱

- ۱۳۴۱-۴۲ شرکت در کنکور سراسری.
- ۱۳۴۲ قبولی در رشتهٔ ادبیات فارسی و عربی دانشگاه تهران.
- ۱۳۴۴ مردادماه: انتشار رسالهٔ زندگانی استاد مؤیدالدین طهرانی اصفهانی.
- ۱۳۴۵ خرداد: دریافت مدرک لیسانس و فارغ‌التحصیلی با رتبهٔ اول.
- ۱۳۴۵ شهریور: شرکت در کنگرهٔ جهانی ایران‌شناسان.
- ۱۳۴۵ دریافت نشان درجهٔ اول دانش.
- ۱۳۴۶ شروع تدریس در دانشگاه تهران.
- ۱۳۴۷ مردادماه: مدیر مجلهٔ معارف/اسلامی (نشریهٔ سازمان اوقاف).
- ۱۳۴۷ شهریور: سردبیر نشریهٔ ایران‌شناسی و رئیس دبیرخانهٔ کتابخانهٔ پهلوی.
- ۱۳۴۷ شهریور: دریافت مدرک فوق لیسانس دانشگاه تهران.
- ۱۳۴۸ ۱۶ فروردین تا ۱۶ فروردین ۱۳۵۰: دورهٔ خدمت سربازی
- ۱۳۴۸ قبولی در دورهٔ دکتری رشتهٔ زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران.
- ۱۳۵۰ فروردین: استخدام در دانشگاه تهران به عنوان مربی گروه زبان و ادبیات فارسی.
- ۱۳۵۰ سرپرست انتشارات دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی و مدیر و سردبیر مجلهٔ دانشکدهٔ ادبیات.
- ۱۳۵۱ خرداد: تصویب موضوع رسالهٔ دکتری با عنوان همبستگی‌های ادبیات فارسی و عربی در دورهٔ سلجوقی با راهنمایی دکتر مهدی محقق.
- ۱۳۵۱ شهریور: دبیر شعبهٔ علوم قدیم ایرانی در سومین کنگرهٔ تحقیقات ایرانی.
- ۱۳۵۲ مرداد: رئیس مؤسسهٔ انتشارات دانشگاه تهران و عضو هیأت مدیرهٔ مؤسسه.
- ۱۳۵۳ مرداد: سفر به لندن جهت بازدید از مراکز مهم انتشاراتی آکسفورد،

- کمبریج، مکالین، پنگوئن.
- ۱۳۵۵ خرداد: استعفا از سرپرستی امور انتشارات مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه.
- ۱۳۵۵ تیرماه: دریافت مدرک دکتری رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران.
- ۱۳۵۵ آبان: رئیس کتابخانه دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- ۱۳۵۶ مرداد: سفر به ایتالیا و فرانسه برای رسیدگی به انتشار کتاب ایران، پل فیروزه.
- ۱۳۵۷ بهار و تابستان ۱۹۷۸ ورونا (ایتالیا): انتشار کتاب ایران، پل فیروزه.
- ۱۳۶۱ خرداد: ازدواج.
- ۱۳۶۲ ۹ خرداد: تولد اورمزد.
- ۱۳۶۵ ۱۶ شهریور: تولد زروان.
- ۱۳۶۹ مهر: سفر به چین و آغاز تدریس در دانشگاه پکن.
- ۱۳۷۲ آبان: وفات پدر (حاج منوچهرخان بختیار).
- ۱۳۷۵ دریافت عنوان استاد ممتاز دانشگاه پکن و منشور ویژه این دانشگاه.
- ۱۹۹۳ انتشار بررسی نامه نسخه های خطی فارسی در چین به زبان انگلیسی.
- ۱۳۷۶ وفات مادر (مهین دخت بختیار).
- ۱۳۷۷ مهر؛ تا شهریور ۱۳۷۹: سفر به کره جنوبی و تدریس در دانشگاه سئول.
- ۱۳۸۰ انتشار مرقع نی نامه جامی.
- ۱۳۸۸ شروع دوران بازنشستگی.
- ۱۳۹۴ ۲۳ مردادماه: وفات.

فهرست تألیفات دکتر مظفر بختیار

الف) کتاب‌ها

* فارسی

۱. مجموعه خطابه‌های نخستین کنگره تحقیقات ایرانی، جلد اول (زبان‌شناسی و دستور زبان فارسی) به کوشش مظفر بختیار، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۵۰.
۲. یادنامه دکتر محمد معین (شماره ۷۶ مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران)، به کوشش مظفر بختیار، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، ۱۳۵۰.
۳. ایران پل فیروزه، طرح و عکس رولف بنی، گفتار تاریخی و گزینش متون سید حسین نصر با همکاری مظفر بختیار، چاپخانه ارنلدو منداری ادیتوره، ورونا (ایتالیا)، ۱۹۷۸.
۴. اطلس تاریخی ایران، زیر نظر سید حسین نصر، احمد مستوفی و عباس زریاب، تهیه‌کنندگان محمدابراهیم باستانی پاریزی و دیگران، نظارت فنی بر متن‌های فارسی مظفر بختیار، نظارت فنی بر متن‌های لاتین و یلیام چیتیک، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۵۰.
۵. سفرنامه نایب‌الصدر شیرازی، در زیارت مکه و سیاحت ایران و هند (تحفة الحرمین)، نایب‌الصدر شیرازی، به اهتمام مظفر بختیار، انتشارات بابک، تهران، ۱۳۶۲.
۶. تاریخ سرگذشت مسعودی، زندگی و خاطرات ظل‌السلطان همراه با سفرنامه فرنگستان و نخجیرنامه، مسعود میرزا ظل‌السلطان، به اهتمام مظفر بختیار، انتشارات بابک، تهران، ۱۳۶۲.
۷. تاریخ ایل بختیاری، اسکندر خان عکاشه (ضیغم‌الدوله بختیاری)، به اهتمام فرید مرادی، با

- پیشگفتار مظفر بختیار، انتشارات فرهنگسرا (یساولی)، تهران، ۱۳۶۵.
۸. گنجینه مثل‌های بختیاری، فربرز فروتن، با مقدمه مظفر بختیار، انتشارات خوزستان، اهواز، ۱۳۷۵.
۹. با چشم دل (آلبوم عکس)، مسلم محمودیان، با مقدمه مظفر بختیار، نشر رسانه کاج، اصفهان، ۱۳۷۷.
۱۰. مرقع‌نی‌نامه جامی، به خط میرعلی هروی، جلدآرایی: علی اشرف، زرنگار: محمد هادی، مقدمه و تصحیح مظفر بختیار، مرکز نشر دانشگاهی، تهران، ۱۳۸۰.
۱۱. فرهنگ چینی به فارسی، پژوهش، گردآوری، تألیف و ویرایش با همکاری دانشگاه تهران و دانشگاه پکن، مؤسسه انتشارات شانگ‌وو، پکن، ۱۹۹۷. (پیشگفتار به زبان فارسی و چینی با فهرست نام مؤلفان و ویراستاران).
۱۲. چین‌نامه، ماتیو ریچی، ترجمه از متن لاتین محمد زمان نقاش نامدار عصر صفوی، مقدمه، تصحیح، توضیح و مقابله با ترجمه‌های کهن چینی، انگلیسی و ایتالیایی از لوجین، پیشگفتار مظفر بختیار، مرکز پژوهشی میراث مکتوب، تهران، ۱۳۸۷.
۱۳. میرزا غلامرضا اصفهانی (مجموعه آثار خوشنویسی میرزا غلامرضا اصفهانی استاد خطاطی عصر قاجار)، مظفر بختیار، انتشارات کتابسرای نیک، تهران، ۱۳۹۸.
۱۴. زبان گفتاری فارسی، تن‌هوی جو و مظفر بختیار، انتشارات دانشگاه پکن، پکن ۲۰۰۳ [متن دوزبانه: چینی و فارسی].
۱۵. هوی هوی گوان بی‌یو، کهن‌ترین فرهنگنامه چینی به فارسی از قرن هفتم، با مقدمه، ویرایش متن و توضیحات لغوی، تن‌هوی جو و مظفر بختیار، انتشارات دانشگاه پکن، [متن دوزبانه: چینی و فارسی].

* انگلیسی

1. China, *World Survey of Islamic Manuscripts*, Al-Furqan Islamic Heritage Foundation, London, volume IV, 1994.
2. *The Splendor of Iran*, Calligraphy the Sacred Art, volume III, Booth-Clibborn editions, London. 2001.
3. *Persia: Bridge of Turquoise*, Mondadori Editore, Verona (Italy), 1978.

* ترجمه

۱. علف، در رهگذار کوچ ایل بختیاری، مریان سی. کوپر، ترجمه مظفر بختیار، نشر کارنامه (در دست انتشار).

ب) مقالات

* فارسی

۱. زندگانی استاد مؤیدالدین طغرای اصفهانی، ضمیمه سال دوازدهم مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، مرداد ۱۳۴۴. [ترجمه عربی این اثر با عنوان حیا الطغرای توسط محمد عمر التونجی منتشر شده است. مطبعة جامعة طهران، ۱۳۹۲/۱۹۷۳].
۲. معتزله، بحثی در باب مکتب و نظری به منابع، معارف اسلامی، ش ۳، مرداد ۱۳۴۶، صص ۵۷ - ۶۰.
۳. شرع و شعر، نامه دانشجو، سال اول، ش ۱، فروردین ۱۳۴۶، صص ۵۸ - ۶۱.
۴. نسخه‌ای کهن از دیوان حافظ، راهنمای کتاب، ج ۱۱، ۱۳۴۷، صص ۱۵۸ - ۱۵۹.
۵. کتابشناسی، معارف اسلامی، ش ۷، ۱۳۴۷، صص ۵۹ - ۷۱.
۶. معرفی مجله معارف اسلامی، معارف اسلامی، ج ۴، ش ۶، ۱۳۴۷، صص ۲ - ۵.
۷. کتابشناسی کتب کلامی و منابع تحقیق در تاریخ علم کلام و سرگذشت و آراء متکلمان، زیر نظر مظفر بختیار، معارف اسلامی، ش ۱۰، ۱۳۴۸، صص ۷۸ - ۸۶.
۸. کتابشناسی، معارف اسلامی، ش ۸، فروردین ۱۳۴۸، صص ۱۲۰ - ۱۲۹.
۹. کتابشناسی، معارف اسلامی، ش ۹، شهریور ۱۳۴۸، صص ۱۰۱ - ۱۱۰.
۱۰. رساله‌ای در شرح حال جلال‌الدین دوانی، محمدعلی بن محمد دوانی، به تصحیح مظفر بختیار، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، ش ۷۲ و ۷۳، ۱۳۴۹، صص ۴۴۷ - ۴۵۶.
۱۱. [مرقع تصویر اسلام سلطان صوفی خان مورخ ۷۳۳ از کتابخانه ملی ملک]، [به کوشش مظفر بختیار]، معارف اسلامی، ش ۱۱، ۱۳۴۹، ۹ صفحه (ضمیمه).
۱۲. کتابشناسی کتاب‌های عرفانی و منابع تحقیق در تصوف اسلامی، زیر نظر مظفر بختیار، معارف اسلامی، ش ۱۱، ۱۳۴۹، صص ۷۱ - ۸۱.
۱۳. بررسی چند کتاب... [مجموعه آثار فارسی شیخ اشراق و...]، معارف اسلامی، ش ۱۱، خرداد ۱۳۴۹، صص ۸۲ - ۸۷.
۱۴. معارف اسلامی در جهان معاصر، معارف اسلامی، ش ۱۱، ۱۳۴۹، صص ۴۰ - ۵۰.

۱۵. شبیه‌سازی در مینیاتور ایرانی، معارف اسلامی، ش ۱۱، ۱۳۴۹، صص ۵-۲۰.
۱۶. شرح مونس‌العشاق [سهروردی]، به تصحیح سید حسین نصر و مظفر بختیار، مجلهٔ دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، ش ۷۵، ۱۳۵۰، صص ۲۷۱-۲۸۸.
۱۷. مناظری از اصفهان در قرن سیزدهم هجری [از سفرنامه پاسکال کوست]، مجلهٔ دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، ش ۷۵، ۱۳۵۰، ضمائیم بین ۴۱ و ۴۲.
۱۸. مجموعه آثار رضا عباسی، معارف اسلامی، ش ۱۲، فروردین ۱۳۵۰، صص ۱۱۷-۱۶۲.
۱۹. چهرهٔ شیخ بهایی و میرفندرسکی، معارف اسلامی، ش ۱۲، فروردین ۱۳۵۰، صص ۷۳-۷۵.
۲۰. مطالعاتی در هنر دینی، معارف اسلامی، ش ۱۲، ۱۳۵۰، صص ۲۰-۳۰.
۲۱. نقد سفرنامهٔ دو هوسه، معارف اسلامی، ش ۱۲، ۱۳۵۰، صص ۳۰-۴۰.
۲۲. کتاب کارنامهٔ اسلام، معارف اسلامی، ش ۱۲، ۱۳۵۰، ص ۵۰.
۲۳. نقدی بر اطلس تاریخی ایران، مجلهٔ دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، ش ۷۷، ۱۳۵۰، صص ۱۵-۲۵.
۲۴. بررسی آثار دکتر محمد معین، مجلهٔ دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، ج ۱۸ ش ۲، ۱۳۵۰، صص ۱۴-۲۱.
۲۵. برخی از تراجم آثار سانسکریت به فارسی، شهریار نقوی، زیر نظر مظفر بختیار، معارف اسلامی، ش ۱۲، فروردین ۱۳۵۰، صص ۱۶۳-۱۸۵.
۲۶. گزارش نخستین کنگرهٔ تحقیقات ایرانی، در مجموعهٔ خطابه‌های نخستین کنگره تحقیقات ایرانی، به کوشش مظفر بختیار، انتشارات دانشگاه تهران، ج ۱، ۱۳۵۰، صص ۱۶-۵۲.
۲۷. شکسته‌نویسی و شکسته‌خوانی [از یدالله کابلی]، در کتابنمای ایران، به کوشش چنگیز پهلوان، تهران، ۱۳۶۶، صص ۸۲-۹۸.
۲۸. دستور جمع‌آوری کتابچهٔ میرزا حسین، در کتابنمای ایران، به کوشش چنگیز پهلوان، تهران، ۱۳۶۶، صص ۲۹۳-۲۹۴.
۲۹. آثار خوشنویسی در گنجینهٔ کتابخانه مرکزی، تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی، ش ۱۱، اسفند ۱۳۶۶، صص ۶۱-۱۰۲.
۳۰. کتابنامهٔ سفرنامه‌های ایرانگردان خارجی که به زبان فارسی ترجمه شده است، در کتابنمای ایران، به کوشش چنگیز پهلوان، تهران، ۱۳۶۶، صص ۳۶۲-۳۷۲.

۳۱. حمید زرین کوب، آینده، ش ۱۴، ۱۳۶۷، صص ۸۱-۸۲.
۳۲. سند اجازه در خوشنویسی، تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی، ش ۱۳، مهر ۱۳۶۷، صص ۱۰۵-۱۰۰.
۳۳. کتابنامه سفرنامه‌های ایرانگردان خارجی ترجمه شده به زبان فارسی تا بهار ۱۳۶۲، تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی، ش ۱۲، ۱۳۶۷، صص ۱۱۱-۱۳۲.
۳۴. دکتر حمید زرین کوب، در مجموعه مقالات دکتر حمید زرین کوب، تهران، ۱۳۶۷، صص ۹-۱۱، [این مقاله پیشتر در مجله آینده به چاپ رسیده بود].
۳۵. نام‌نوشته سلطان محمد خداپسند، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، سال ۲۷، ش ۳ و ۴، ۱۳۶۸، صص ۲۱۰-۲۲۵.
۳۶. نامه فتحعلی شاه به مرحوم میرزای قمی، در زمینه ایران‌شناسی، به کوشش چنگیز پهلوان، تهران، ۱۳۶۸، صص ۱۴۹-۱۵۶.
۳۷. گزارش‌های سیاسی مأمور ایران از هند، در زمینه ایران‌شناسی، به کوشش چنگیز پهلوان، تهران، ۱۳۶۸، صص ۲۴۹-۲۶۶.
۳۸. سمینار ایران‌شناسی دانشگاه پکن، آینده، سال نوزدهم، ش ۱-۳، فروردین - خرداد ۱۳۷۲.
۳۹. فارسی در چین، آینده، سال هفدهم، ش ۹-۱۲، آذر - اسفند ۱۳۷۰، صص ۸۶۵-۸۶۷.
۴۰. گو چنگ، کلک، ش ۷۳ و ۷۴ و ۷۵، فروردین و اردیبهشت و خرداد ۱۳۷۵، صص ۱۱۸-۱۲۳.
۴۱. سفرنامه حاج سیاح به خط خوشنویس بزرگ میرزا غلامرضا اصفهانی و بازشناخت نسخه‌ای نفیس در کتابخانه دانشکده ادبیات مشهد، نشریه دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه مشهد، ش ۳۳ و ۳۴، پاییز و زمستان ۱۳۷۵، صص ۱۴۵-۱۷۰.
۴۲. دهخدا در میان بختیاری‌ها، کلک، ش ۸۰-۸۳، آبان - بهمن ۱۳۷۵، صص ۹۸-۱۰۷. [این مقاله در کتابهای دهخدا، مرغ سحر در شب تار، به کوشش ولی الله درودیان، اختران، تهران، ۱۳۸۳، صص ۲۷-۳۶ و معرفی و شناخت دهخدا، به کوشش شهناز مرادی، قطره، ۱۳۸۲، صص ۹۴-۱۰۲ به چاپ مجدد رسیده است].
۴۳. خوانگ جو، کلک، ش ۸۵ و ۸۶، فروردین و تیر ۱۳۷۶، صص ۴۵۹-۴۷۲.
۴۴. گزیده فرمانها [ی] موجود در کتابخانه ملی، تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی، ش ۲۶ و ۲۷، ۱۳۷۶، صص ۱۵۱-۱۵۴.
۴۵. گور آوند، باستان‌شناسی و تاریخ، سال دوازدهم، ش ۱ و ۲، ۱۳۷۷، ص ۲۲.

۴۶. کتاب‌آرایی هزار و یک شب (نسخهٔ کتابخانهٔ کاخ گلستان)، نامهٔ بهارستان، سال سوم، شمارهٔ اول، دفتر ۵، بهار و تابستان ۱۳۸۱، صص ۱۲۳ - ۱۳۰.
۴۷. نقد و بررسی کتاب واژه‌نامهٔ اصطلاحات اسلامی در زبان چینی [Glossary of Chinese Islamic Terms]، تألیف وانگ چیانگ پینگ، نشریهٔ پژوهش فرهنگی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ش ۱، ۱۳۸۱، تهران، صص ۶۲ - ۶۶.
۴۸. مهمانی واژه‌ها، بخارا، ش ۲۹ و ۳۰، فروردین و اردیبهشت و خرداد و تیر ۱۳۸۲، صص ۳۰۴ - ۳۰۸.
۴۹. درگذشت محمدعلی معیری، بخارا، ش ۳۸، مهر ۱۳۸۳، صص ۳۹۳ - ۴۰۸.
۵۰. دهخدا در میان بختیاری‌ها و آغاز تألیف لغت‌نامه در بختیاری، بخارا، ش ۴۷، بهمن و اسفند ۱۳۸۴، صص ۴۳ - ۵۹ [با اصلاحات و اضافات].
۵۱. کتابچهٔ خاطرات حسینقلی خان ایلخانی، برای نخستین بار در همین مجموعه منتشر می‌شود.
۵۲. نقد و بررسی فرهنگ ضرب‌المثل‌ها و اصطلاحات چینی (به زبان چینی)، تألیف زین یان شن، نشریهٔ پژوهش فرهنگی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۴، تهران.
۵۳. ترجمهٔ کهن لامیهٔ العجم (در اوائل قرن هشتم؛ از مترجم ناشناخته)، مجلهٔ دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، ش ۱۸۴، زمستان ۱۳۸۶، صص ۶۳ - ۷۸.
۵۴. فخرالدوله، نویسندهٔ کتاب امیرارسلان، برای نخستین بار در همین مجموعه منتشر می‌شود.
۵۵. میرزا احمد نقیب‌الممالک، داستان‌پرداز امیرارسلان، برای نخستین بار در همین مجموعه منتشر می‌شود.

* انگلیسی

1. Islamic Manuscripts in China, Maritime Silk Route Studies, (UNESCO), Fujian Education Publishing house, Vol 1, Fouzhou, Oct. 1998, pp. 30-35.
2. Shilla in Historical Persian documents, bulletin of Hanbook univ. for foreign studies, Nov. 1999.
3. The Problem of Persian Writing Style in Old Techniques of Lithography, International Symposium on the Origin of Printing, Korean Studies Research inst. of Yongsu Univ, Oct. 1999.

4. Islam in Korea, Korean Association for middle east studies (KAMES).
Hankook Univ. Yang-in campus, Seoul, Oct. 1999.
5. Wang Daiyu and Liu Zhi Muslim-Confucian sages, Yenching inst, May 21st, 2000.
6. Persian mysticism in far-east Asia, journal of the Pakistan Historical Society, vol. XL, VIII. July-Sep. 2000, No. 3, pp. 27-37.
7. The Sufi Orders in China, Pakistan Historical Society, Lahore, 2000.
8. Huang Zhou, The great master of art against tradition and innovation, journal of the Huang Zhou Art Foundation, Beijing, no. 3, Jan 2003, pp. 26-38.
9. A brief introduction to Iranian art, Compilation, Yanhuang Art Museum.
10. Boshi Zheli shi, Translation, Peckng Univ.

* عربی

۱. حیاة الطغرائی، مطبعة جامعة طهران، ۱۳۹۲/۱۹۷۳.
۲. کتاب الاصطلاح الصوفیه، لمحیی الدین ابن عربی، اخرجہ مظفر بختیار، معارف اسلامی، ش ۸، فروردین ۱۳۴۸، صص ۷۶ - ۸۵.
۳. المقصد الجلیل فی علم الخلیل (منظومہ ای در عروض از ابن حاجب)، تحقیقات کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاهی، شماره ۱۲، اردیبهشت ۱۳۶۷، صص ۳۹ - ۵۰.

* ترجمہ

۱. لفظ ادب، بازجست معنای اصلی و معانی فراوان گوناگون کہ از آن جداگشتہ است، کارلو آلفونسو نالینو، نشریہ ایران شناسی، ش ۱، بہمن ۱۳۴۶، صص ۱۷۲ - ۱۸۹ (بہ انضمام یادداشتی از مترجم).
۳. خلیفہ عباسی و آیین فتوت، فرانتس تشنر، وحید، سال پنجم، شمارہ نہم، تیر ۱۳۴۷، صص ۷۸۸ - ۷۹۵.
۲. ہیاطلہ، زکی ولیدی طوغان، معارف اسلامی، ش ۱۰، آذر ۱۳۴۸، صص ۲۰ - ۲۵.
۵. مزار صحابہ در استانبول، الفونس ماریا اشنیدر، معارف اسلامی، ش ۱۱، خرداد ۱۳۴۹، صص ۶۰ - ۶۲.
۷. ترجمہ هایی از شعر کهن چینی (لی بای و وانگ جی ہوانگ)، کلک، ش ۸۵ - ۸۸، تیر -

مهر ۱۳۷۶، صص ۲۳۵ - ۲۴۰.

۴. کمان‌گروههٔ فتوت، فرانتس تشرن، فصلنامهٔ هستی، دورهٔ دوم، سال چهارم، شمارهٔ ۱۳، بهار ۱۳۸۲، صص ۴۷ - ۶۲، [با اصلاحات و اضافات].

۶. نسیم سبز علف، مریان سی‌کوپر، بخارا، ش ۳۱، آذر ۱۳۸۲، صص ۱۰۶ - ۱۲۰.

* چینی و اویغوری

۱. شاعر ستایشگر زیبایی و زندگی (پیشگفتار ترجمهٔ چینی رباعیات خیام)، در رباعیات خیام، ترجمهٔ منظوم جان هون‌نین، انتشارات مرکز پژوهش‌های فرهنگ ایران، دانشگاه پکن، ۱۹۹۱. [نسخه فارسی این مقاله در همین مجموعه به چاپ رسیده است].

۲. همبستگی در هنر ایران و چین (به زبان چینی)، ترجمهٔ وانگ ای دان، مجله می شو، نشریهٔ فرهنگستان هنر چین، ش ۲، ۱۹۹۳، پکن، صص ۶۳ - ۷۰.

۳. کتابشناسی آثار ترجمه شده از زبان‌های ایرانی به چینی (به زبان چینی)، ترجمهٔ (؟)، مجموعهٔ مقالات خاورشناسی، پژوهشگاه فرهنگ‌های خاوری، دانشگاه پکن، صص ۷۰ - ۷۵.

۴. استیفی، (متن چینی با خلاصه انگلیسی)، انتشارات فرهنگستان نینگ‌شیا، ۱۹۹۹.

۵. سعدی در چین (به زبان اویغوری)، ترجمهٔ حرمت‌جان عبدالرحمان فکرت، نشریهٔ مؤسسهٔ تحقیقات فرهنگی آسیای میانه، ش ۱۸، ۲۰۰۰، شین‌جیانگ، صص ۴ - ۱۲.

۶. نوآوری و سنت‌مداری در مکتب خوانگ جو (به زبان چینی)، ترجمهٔ تن هوی جو، نشریهٔ تحقیقات هنری یان هوانگ، ش ۳، ۲۰۰۳، پکن، صص ۲۶ - ۲۸.

۷. ترجمهٔ چینی جامع‌التواریخ خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی [بخش چین]، وانگ ای دان، با مقدمهٔ دکتر مظفر بختیار، انتشارات دانشگاه پکن، ۲۰۰۴.

ج) یادداشت‌ها

۱. نکاتی در تصحیح المعجم فی معاییر اشعار العجم، در المعجم، تصحیح محمد بن عبدالوهاب قزوینی، با مقابله و تصحیح مدرس رضوی، انتشارات زوار، تهران، ۱۳۶۰.

۲. احوال و آثار میرزا احمد ملال دزکی، در مقدمه دیوان میرزا ملال دزکی، به کوشش مصطفی ملالی دزکی، انتشارات گلبن، اصفهان، ۱۳۷۹.

۳. کاربرد خاص معنایی جانور در متن‌های قدیم فارسی، در جامع‌التواریخ (بخش چین)، رشیدالدین فضل‌الله همدانی، ویرایش و پژوهش وانگ ای دان، مرکز نشر دانشگاهی،

تهران، ۱۳۷۹، صص ۲۳۹ - ۲۴۰.

۴. روش آوانویسی نام‌های چینی به خط فارسی، در کتاب چین، آلیس، ترجمه ادوارد برجیس و میرزا صادق، به کوشش زهرا ربیع‌زاده، مؤسسه نشر زبان و فرهنگ، تهران، ۱۳۸۱، ص ۹۱.
۵. منابع تاریخ شفاهی، در فرهنگ سیاسی عشایر جنوب ایران، عبدالعلی خسروی، انتشارات شهسواری، اصفهان، ۱۳۸۲، ص ۱۴.
۶. ماندگی‌های ای جینگ و فال‌گشایی حافظ، مجله آزما، بهمن ۱۳۸۲.

(د) سخنرانی‌ها

۱. کتیبه‌های کهن فارسی در چین، سمینار بین‌المللی نقش تاریخی فرهنگ ایران در جاده ابریشم، ۱۳۷۴.
۲. پیوندهای جوهری خوشنویسی ایران و چین، همایش بین‌المللی خوشنویسی جهان اسلام، فرهنگستان هنر، تهران، مهرماه ۱۳۸۱.
۳. فارسی زبان رسمی در حوزه راه ابریشم، کنگره بین‌المللی تأثیر فرهنگ ایران در حوزه اقیانوس هند، دانشگاه تهران، ۱۳۸۰.
۴. تأثیر نگارگری ایران در هنر بودایی، همایش بین‌المللی شاهکارهای نگارگری ایران، موزه هنرهای معاصر تهران، اسفند ۱۳۸۳.
۵. مراسم خرقه‌پوشان مشایخ در سلسله کبرویه، مرکز جهانی علوم اسلامی، قم، ۱۳۸۳.
۶. جایگاه تاریخی فرهنگ و تمدن ایران در نظر پژوهشگران معاصر چین، هم‌اندیشی فرهنگ در شرق آسیا، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، تهران، دانشگاه شهید بهشتی، خرداد ۱۳۸۵.
۷. تأثیر عرفان ایرانی در آیین کنفوسیوس چین، همایش کشورهای شرق آسیا در نگاه ایرانیان (از پندار تا واقعیت)، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، معاونت پژوهش و آموزش، تهران، ۱۳۸۶.

(ه) گفتگوها

۱. بحث و تبادل نظر پیرامون متون خطی زبان و ادبیات فارسی، تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی، ش ۲۱ و ۲۲ و ۲۳، ۱۳۷۴، صص ۱۹۷ - ۲۰۸.
۲. زندگی و شعر سون‌شوان بانوی شاعر نقاش ایرانی تبار چین، ویژه‌نامه کارگاه پژوهشی

- هنرهای تجسمی زنان آسیا، انجمن هنرهای تجسمی ایران با همکاری کمیسیون ملی یونسکو، شمارهٔ نخست، آبان ۱۳۷۶، صص ۱۰-۱۲.
۳. ساختار و محتوای درس تاریخ ادبیات ایران و جهان (قسمت اول)، مجله رشد آموزش زبان و ادب فارسی، ش ۴۸، ۱۳۷۷، صص ۴-۱۱.
۴. کاوشی در پیشینهٔ نشان دانشگاه تهران، مدت، ماهنامه دانشگاه تهران، ش ۵، اردیبهشت ۱۳۷۸، صص ۵-۷.
۵. خوشنویسی ایران و چین: تأثیرات، وابستگی‌ها و پیوستگی‌ها، سرمشق (خبرنامه همایش بین‌المللی خوشنویسی جهان اسلام)، فرهنگستان هنر، شمارهٔ دوم، مهرماه ۱۳۸۱، صص ۱۰-۱۱.
۶. تاریخ ادبیات، در دربارهٔ تاریخ ادبیات، ویراستار ناصرقلی سارلی و مهدی احمدی، انتشارات سمت، تهران، ۱۳۸۴، صص ۹۹-۱۲۲.